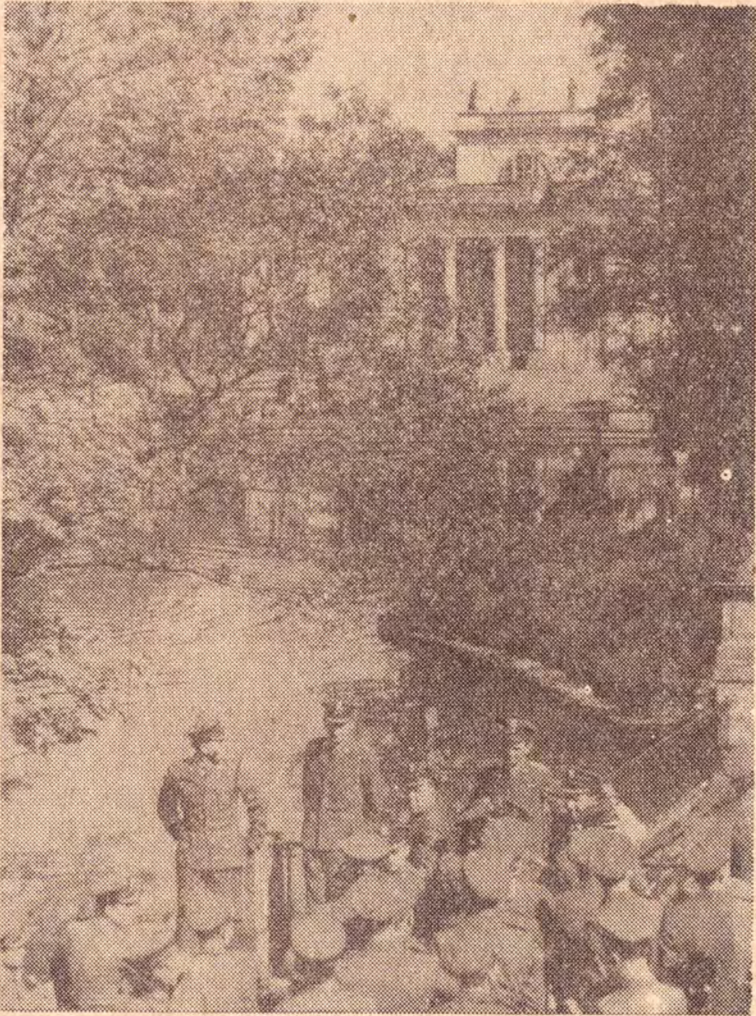

НІВА

Год выдання V
№ 24 (224)
12 ЧЭРВЕНЯ 1960
БЕЛАСТОК
Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Шмат прыгожага можна пабачыць у Варшаве, але калі ўжо выбраліся да сталіцы, як жа не наведаць Лазенкоўскага парку. Тут перадусім можна дасканала адпачыць.

Так напэўна думалі на экскурсіі ў Варшаве і перадавікі службы і вучобы Падляшскай часці КБВ, якіх мы бачым на здымку менавіта ў папулярных «Лазенках».

фота — Мар'ян Добраш

ІНІЦЫЯТЫЎНАСЦЬ і ТАРМАЖЭННЕ

Камасацыя грунтаў у вёсцы Вейкі (ГРН Гарадок) была праведзена яшчэ перад 1939-ым годам. Зямля ў вейкаўцаў не надта добрая. Гаспадаркі іх налічваюць зараз у сярэднім па 3—5 гектараў. Зразумела, што шмат змянілася ў сістэме гаспадаравання ў параўнанні з перадваенным перыядам. Гаспадары пакінулі трохполку, якая абмяжоўвала магчымасці дасягнення большых ураджаяў і ў сваю чаргу тармазіла агульнае развіццё гаспадарак. Драўляны плуг, драўляная барана, цэп, серп належаць да мінуўшчыны. Месца прымітыўных сельгаспрыладаў занялі машыны. А калі гаварыць аб хатняй жывёле, дык яе лік шмат павялічыўся. Напрыклад, кароў стала ўдвая больш. А якія ж магчымасці маюць земляробы Вейкаў да далейшага развіцця сваіх гаспадарак і ці што - небудзь думаецца або робіцца ў гэтым напрамку?

Вейкаўцы могуць накіравацца на развіццё жывёлагадоўлі. А ці думаюць аб гэтым? Так, думаюць, і нават праяўляюць у гэтым напрамку шмат ініцыятывы.

На пачатку 1958 года ў Вейках арганізаваўся сельскагаспадарчы гурток. Да гуртка прыступіла 47 гаспадароў. Старшынёй выбралі Язэпа Буру. Ён карыстаецца аўтарытэтам у вёсцы, таму старшынёю з'яўляецца і па сённяшні дзень. Найбольш актыўным, па-за старшынёю, з'яўляецца Іван Казёл, мясцовы настаўнік, якому паручана быць сакратаром гуртка. Настаўнік цікавіцца агратэхнікай, чытае кніжкі з галіны сельскай гаспадаркі. Часта раіць гаспадарам і падказвае ў практычных справах агратэхнікі. Гэта ён быў між іншым ініцыятарам добрага догляду сенажацяў. Цяпер вейкаўцы купляюць у сярэднім па 1,5 т. штучных угнаенняў. Толькі, на жаль мала маюць сенажацяў. Праўда, ёсць сенажаці, але ў адлегласці каля 15 км ад месца жыхарства, па рацэ Нарва. Такая адлегласць не дазваляе на догляд, а яшчэ горшае — рэдка калі збіраецца з іх сена, бо сенажаці вельмі нізавыя і Нарва залівае, уносячы з сабой неаднойчы скошаную траву. Паводле гутарак з сельгасгурткоўцамі, яны намераны сур'ёзна пашыраць жывёлагадоўлю. Яшчэ ў 1958 г. гурткоўцы арганізавалі ў сябе конкурс прыкладнай гадоўлі цялят. У конкурсе прыняло ўдзел 10 членаў. Бынікі былі добрыя. Аб гэтым сведчыць прызнанне ім 1-ай і ІІ-ай узнагароды Павятовым саюзам сельскагаспадарчых гурткоў у Беластоку.

За выкарыстанне рэзерваў

Ці маюць вейкаўцы магчымасць пашырэння кармавых рэсурсаў? Так мелі б, калі б...

На паўночны - захад ад Вейкаў знаходзіцца сасновы лес. Яго тут каля 80 гектараў і ён з'яўляецца ўласнасцю гаспадароў гэтай жа вёскі. Лес як лес, бывае розны. Але гэты акурат наводзіць думку з першага позірку, што ён без ніякай апекі, без гаспадара... Справа ў тым, што ўласнік не ў магчымасці дагледзець яго. Там бяспечна развіваецца корнік і іншыя шкоднікі лесу. Адным словам, лес гэты без належнай апекі і не дае ён вялікай карысці гаспадарам. Пры гэтым ёсць таксама расеяныя па пясках кустарнікі. Усё гэта патрабуе апекі, належнага загаспадаравання. З гэтым лесам, а на поўнач ад вёскі з полем і кавалкамі сенажацяў, мяжуе дзяржаўны багновы лес. Ён называецца толькі лесам, а ў сапраўднасці няма з яго ніякай карысці. Расце тут карлікаватая бярэзіна, сасніна, вольха і розныя кустарнікавыя дрэвы. Агульна выглядае гэта ўсё як кустарны запаведнік. Як гавораць старыя людзі і лясная служба, тут ніколі не было добрага лесу. І вось яшчэ ў час правядзення камасацыі некалькі гектараў пры гэтым лесе прышлося гаспадарам, якія выпрацавалі іх на сенажаці. Аказалася, што на гэтых участках расце вельмі добрая трава. З другога боку, калі была выпраставана мяжа гэтага дзяржаўнага лесу з сялянскім, правёўся абмен вялікіх кавалкаў абодвух лясоў. У гэтым выпадку сяляне загаспадаравалі багновыя кустарнікі на сенажаць, а дзяржава на замененым правяла пасадку лесу. Аказалася, што сяляне маюць

(Працяг на стар. 4)

Веры Харужай прысвоена званне Героя Савецкага Саюза

Нядаўна ўвесь савецкі друк змясціў Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні Веры Харужай звання Героя Савецкага Саюза. Указ гаворыць: **«За актыўны ўдзел у рэвалюцыйнай дзейнасці і праяўлены гераізм у барацьбе супраць нямецка - фашысцкіх акупантаў у гады Вялікай Айчыннай вайны прысвоіць пасмяротна званне Героя Савецкага Саюза Харужай Веры Захараўне».**

Аб Веры Харужай мы не раз пісалі. На Беласточчыне яна вядома як палымяная рэвалюцыянерка ў санацыйныя часы. Яе добра ведаюць і ганарацца былыя беластоцкія КПЗБ-оўцы, яе імя залатымі літарамі ўпісана ў кнігу рэвалюцыйных падзей, якія адбываліся на нашай зямлі.

Многа цікавых матэрыялаў, прысвечаных народнай гераіні, сабрана ў музеях Мінска, Мазыра, Бабруйска, Віцебска і іншых гарадоў Беларусі. Імем Веры Харужай названы вуліцы ў Віцебску і іншых гарадах БССР. На будынку школы ў Мазыры, дзе вучылася Вера, умацавана мемарыяльная дошка. Народны мастак БССР Заір Азгур вылепіў скульптурны бюст Веры Харужай. Ён будзе ўстаноўлены ў родным горадзе Харужай — Мазыры.

Варта і нам падумаць, як ушанаваць памяць Веры Харужай, якая на Беласточчыне пакінула свае маладыя гады і жыве ва ўспамінах былых сяброў па барацьбе. (рл)

— Страшэнна! — кажа Хведар Асініч

Як мы паведамлялі ў папярэднім нумары, наш прадстаўнік Рыгор Лясун правёў інтэрв'ю з перакладчыкам «Маёра Стажарава». Падаем поўны тэкст іх гутаркі.

Р. Лясун: — Чулі мы, што Вы рыхтуеце для «Нівы» новы пераклад. Скажыце, калі ласка, што гэта будзе?

Х. Асініч: — Працягваю працу над таямніцамі ІІ-гой сусветнай вайны. Цяпер у мяне на варштаце дакументальная аповесць японскага аўтара Х. Акіяма «Спецатрад 731». Гэту менавіта аповесць і запрапаную вашым чытачам.

Р. Лясун: — Наколькі я сабе прыпамінаю, пад такім крыптанімам дзейнічаў японскі бактэрыялагічны атрад у Маньчжурыі, які быў выкрыты на судовым працэсе ў Хабараўску.

Х. Асініч: — Правільна, гэта той самы атрад.

Р. Лясун: — Якая ёсць сувязь перакладванай вамі кніжкі з хабараўскім працэсам?

Х. Асініч: — Злачынная дзейнасць японскага бактэрыялагічнага атрада была выкрыта ў 1949 годзе ў Хабараўску на судовым працэсе па справе дванаццаці былых ваеннаслужачых японскай арміі, якім ставіўся закід падрыхтоўкі і прымянення бактэрыялагічнай зброі. Як выявіў працэс, японскія мілітарысты рыхтавалі чалавецтву жудасную смерць праз заражэнне смяротнымі бактэрыямі. З гэтай мэтай і быў створаны спецатрад 731. Аўтар аповесці Х. Акіяма служыў у гэтым атрадзе і быў сведкам і саўдзельнікам пачварных злачынстваў.

Р. Лясун: — Як аўтар аповесці адносіцца да гэтых злачынстваў?

(Працяг на стар. 2)

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

РУДКА (Бельскі павет)
фота — Віктар Астроўскі

З III З'ЕЗДУ БГКТ

— Выбіраем новы склад Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Хто за — падняць мандаты.

Голас мае Леакадзія Зіневіч — намеснік загадчыка аддзела культуры ВРН.

Кожная прапанова дакладна запісваецца ў пратакол З'езду. А што іх шмат, сведчаць задаволеныя міны пратакулянтаў.

Беларускія кніжкі, друк і вырабы «Бэтэскі» цешыліся вялікай папулярнасцю сярод удзельнікаў З'езду.

Прадстаўнік ЛГКТ: Сардэчнае прывітанне ўдзельнікам З'езду ад Літоўскага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы.

Мяркуем, што ў даную хвіліну рэдактара беларускіх перадач пры польскім радыё Мацея Канапацкага цікавяць уражанні дэлегатак аб З'ездзе.

- Страшэнна! - кажа Хведар Асініч

(Працяг са стар. 1)

Х. Асініч: — Х. Акіяма надзвычай жыва расказвае аб масавым культываванні смяротных бактэрый, вопытах на людзях, дыверсійных выхадках з мэтай заражэння насельніцтва і г. д. Страшэнна робіцца, калі падумаеш, што было б, каб гэты атрад паспеў прымяніць сваю зброю ў шырокім маштабе.

Р. Лясун: — Значыць кніжка Акіямы, гэта дакумент супраць тых, хто чыніў злачынствы.

Х. Асініч: — Не толькі. Гэта абвінаваўчы акт таксама і супраць тых, хто ў нашы дні задумвае новыя злачынствы супраць усяго міралюбнага чалавецтва.

Р. Лясун: — Я ўпэўнены, што гэта кніжка выкліча ў нашых чытачоў вялікае зацікаўленне.

Х. Асініч: — Думаю, што так. Тым больш, што ў Польшчы яна яшчэ не друкавалася і падзеі, апісаныя ў ёй, нашаму чытачу адкрываюць амаль зусім невядомую старонку II-гой сусветнай вайны. Зрэшты, аб гэтым неўзабаве пераканаецеся. Аповесць пачне друкавацца ўжо ў першым ліпенскім нумары «Нівы».

Р. Лясун: — Сардэчна дзякую за гутарку і жадаю поспехаў у далейшай перакладчыцкай працы.

СУМНЫ КАНЕЦ ДЫКТАТАРАЎ

Цяжкі час настаў для дыктатараў. Тры гады таму адышоў з палітычнай арэны дыктатар Кубы — Бацiста. Два гады таму ў Іраку была скінута рэакцыйная манархія Фаісала. Усяго месяц таму мы без жалю расталіся з Лі Сын-манам.

Нядаўна правалілася яшчэ адна дыктатура. На гэты раз лёс выбраў уладароў Турцыі — прэзідэнта Баяра і прэм'ера Мэндэрэса.

Урад гэтай краіны, хаця называўся рэспубліканскім, практычна не меў нічога супольнага з сваёй назвай. Правадыр дэмакратычнай партыі Мэндэрэс, які дайшоў да ўлады ў 1950 годзе, увёў у краіне тэрор, а ўсялякія апазіцыйныя сілы пазбавіў палітычнага жыцця. Незадоўга да апошніх выпадкаў больш чым палова членаў апазіцыйнай рэспубліканскай партыі была арыштавана і пасаджана ў турму.

У замежнай палітыцы Турцыя дэкларавала непарушную вернасць заходняму саюзу, што зрэшты было высока ацэнена адноснымі дзяржавамі. На працягу апошніх 9 гадоў Злучаныя Штаты перадалі Турцыі звыш 2 мільярдаў доляраў і амаль усе гэтыя грошы былі выкарыстаны на ўзбраенне і армію

Дэкларацыя, аб'яўленая генералам Гарсэлем пасля дзяржаўнага перавароту, сцвярджае: «Нашы ўзброеныя сілы перахапілі ініцыятыву дзеля таго, каб даць магчымасць выйсці палітычным партыям з цяжкага становішча... і дзеля таго, каб выбары, якія павінны быць як найхутчэй распісаны, мелі характар вольны і справядлівы, і каб перадаць уладу ў рукі той партыі, якая пераможа ў выбарах».

Ці так сапраўды будзе — пакажа будучыня. Дарэчы падкрэсліць, што дэкларацыя генерала Гарсэля не з'яўляецца такой прагрэсіўнай, як здаецца на падставе пададзенай цытаты. Гаворыць яна таксама аб поўнай лаяльнасці адносна «саюзаў і абавязацельстваў». Сцвярджаецца ясна: «Верым у НАТА і ЦЭНТА і застаемся ім вернымі». Затым далейшае пераконванне, што ініцыятары замаху — генералы — ідуць пад сцягам прынцыпаў унутранага і міжнароднага міру, устаноўленых «Вялікім Ататуркам», можа абазначаць штосьці зусім адваротнае. Зрэшты на Ататурка паклікаўся папярэдні прэм'ер, які зараз стане перад трыбуналам справядлівасці. А кім быў Ататурк? Зваўся ён Паша Кемал і падчас I сусветнай вайны быў правадыром маладатурэцкага руху. У 1923 г. пераўтварыў Турцыю ў рэспубліку і стаў першым яе прэзідэнтам. Пасля 12 гадоў праўлення назваў сябе Ататуркам, што значыць «бацька туркаў».

Кіруючыся яго прынцыпамі, Мэндэрэс дайшоў да дыктатуры. Ці сучасныя перамены прынясуць туркам дэмакратыю? За рана яшчэ, каб трапна адказаць на такое пытанне. Адно з'яўляецца пэўным: усе дыктатуры на свеце перажываюць востры крызіс і нідзе не з'яўляюцца моцным звяном «заходняга свету». Турцыя, а перад тым яшчэ Паўднёвая Карэя даказалі бясспрэчна, што гэта так. Тых дыктатараў, якія сёння яшчэ пануюць, можна палічыць на пальцах.

У. ЛАЗІНСКІ

— Хамякоў?! — прашыпеў збялелы Губарт. Ён уцягнуў голаў у плечы і быстра выцягнуў руку да кабуры.

Але ён не паспеў вынуць зброю — на яго кінуўся Лагачоў, у момант збіў з ног і залажыў рукі за спіну. На падмогу Лагачову падбеглі Бярозкін і нехта з партызан.

— Вы не памыліліся, — рассмяяўся я: — Хамякоў і ён жа маёр Стажараў. Прывітанне ад Віталія Лазаравіча.

—Дастань у мяне з кішэні вяровачку, — папрасіў Лагачоў Бярозкіна.

Той выцягнуў вяроўку і памог Лагачову сцягнуць рукі Губарту.

Такую самую працадуру прайшоў і Пахітун. Ён не выказваў ніякіх прыкмет супраціўлення і моўчкі падпарадкоўваўся нашым патрабаванням.

Пасадзіўшы Губарта на зямлю, Лагачоў выцер рукавом мокры лоб і ўсміхнуўся.

Губарт відавочна ўжо зразумеў, што здарылася, глядзеў на нас варожа, са звярынай нянавісцю. Побач яго, спіна да спіны, пасадзілі Пахітуна. Падыйшоў Фама Філімоныч, запэцканы балотам і пачасаў затылак:

— Ну як, панок, не чакаў?

Губарт заскрыгатаў зубамі, страшна збялеў і, раптоўна нахіліўшыся корпусам наперад, плюнуў у бок Фамы Філімоныча.

— Бач ты, сабака шалёны, — з непарушным спакоем праказаў стары.

— Выймі ў іх усё з кішэняў, — сказаў я Лагачову.

Мікалай пачаў абшукваць Губарта, а Філімоныч, па ўласнай ініцыятыве, — Пахітуна.

— Вось і ты ўліп, выкармыш фашысцкі, — прыгаварыў стары. — Казаў табе — сядзі дома, не сунь нос, куды не трэба. Не паслухаў... А чаго ў цябе ў трыбуху так бурчыць?

— За дачку, панок, вялікае дзякуй, — звярнуўся стары да Губарта. — Ваша паперка вельмі памагла. Уладзілася дзеўка, як у бога за пазухай... Танюшка! — крыкнуў ён. — Ідзі падзякуй нашаму дабрадзею.

Спускаўся змрок. Мы пакідалі месца аперацыі. Спераду ехалі партызаны, а ўслед за імі, на двух падводах, Бярозкін, Таня і Лагачоў.

Фама Філімоныч і я ўзначальвалі калону на конях двух партызан, адпраўленых з Вятровым і з палоннымі на «аэрадром».

Хутка наступала ноч. Уз'ехалі на гасцінец. Лес ахутваў змрок. І чым цямней рабілася, тым больш расло напружанне.

З'ехалі з гасцінца. Пад нагамі аказалася дрэнна выязджаная, парослая травой дарога. Спешыліся.

— Адгэтуль два кіламетры, — сказаў Фама Філімоныч, памагаючы выпрагаць коней з вазоў.

Партызаны прывязалі сваіх да падвод.

— Гэтых таксама захапіце. Прыдадуцца. Конікі добрыя. — дакінуў стары.

— Аб гэтым не непакойцеся, — адазваўся нехта з партызан.

— Нас заўсёды камандзір засцерагае, каб лішнім не загружаліся, а двое коней ці ж лішнія!

— Адгэтуль пойдзем пехатою і без адзінага гука, — засцярог я.

Забяспечаная старасць

Парэспандэнцыя з БССР

Пятай сесіяй Вярхоўнага Савета СССР у 1956 годзе быў прыняты новы закон аб дзяржаўных пенсіях. Па гэтаму закону правам на дзяржаўнае пенсіённае забеспячэнне карыстаюцца рабочыя, служачыя, ваеннаслужачыя, вучні. Многа працоўных мае права на пенсію на ільготных умовах. Сярод іх працаўнікі навукі, настаўнікі, медыцынскія работнікі, лётны састаў і іншыя. Гэтыя ільготы заключаюцца ў выплаце павышаных пенсій і працэнтавых надбавак за выслугу год.

Пенсіі ўстанаўліваюцца перш за ўсё ў залежнасці ад умоў працы. Так, рабочым, занятым на падземных працах і ў гарачых цэхах, пенсія па старасці вызначаецца пасля дасягнення ўзросту 50 год для мужчын і 45 год для жанчын. Асобам, занятым на іншых працах з цяжкімі ўмовамі, пенсія па старасці вызначаецца мужчынам у 55 год, жанчынам у 50 год. Агульныя нормы без ільгот — мужчыны атрымоўваюць пенсію ў 60 год, жанчыны ў 55 год.

Законам прадугледжаны надбаўкі за стаж работы — 10 працэнтаў, а таксама на непрацаздольных — 15 працэнтаў.

Праз год пасля ўвядзення гэтага закона Беларуская рэспубліка выплачвала пенсій на суму 420 мільёнаў рублёў у год.

Для адзінокіх старых грамадзян і інвалідаў, якія не маюць родных, створаны спецыяльныя дамы, якіх налічваецца 48 у рэспубліцы. У іх жыве каля 6 тысяч чалавек на поўным дзяржаўным забеспячэнні. У гэтай сямігодцы намечана пабудаваць яшчэ 11 такіх дамоў.

Пабываем, напрыклад, у Мінскім доме старых, прыгожым двухпавярховым асабняку. Тут знаходзіцца 143 чалавекі. Яны маюць светлыя і ўтульныя пакоі, за іх здароўем і харчаваннем пастаянна наглядае ўрач. Тут ёсць клуб, бібліятэка, радыё, тэлевізар. Жадаючыя могуць прымаць удзел у доглядзе сада і агарода.

Матэрыяльнае забеспячэнне старых і непрацаздольных калгаснікаў адбываецца за кошт сродкаў калгаса ў выглядзе аднаразовай дапамогі, назначэння пенсіі, або змяшчэння ў доме для старых і непрацаздольных калгаснікаў. Велічыня пенсіі вызначаецца агульным сходам калгаснікаў.

Пенсіянер А. К. Басаў з жонкай.

Як правіла, велічыня пенсіі складае 100—150 працаднёў у год. Вялікую дапамогу аказваюць старым касы ўзаемадапамогі, якія існуюць у 2995 калгасах Беларусі. Напрыклад, за 1958 год і шэсць месяцаў 1959 года гэтымі касамі выдана 4 967 тыс. рублёў, 56 тысяч цэнтнераў зярна, шмат бульбы, фруктаў, гародніны і інш.

Для старых калгаснікаў, якія не маюць родных, пабудаваны першыя 9 міжкалгасных дамоў для старых.

Нам давялося сустрэцца з Аўсенціем Басавым, які ўзначальвае савет пенсіянераў Фрунзенскага р-на гор. Мінска.

Сваю працу ён пачаў простым рабочым 50 год назад. Затым працаваў слесарам, майстрам і ў апошні час кіраўніком шахты. Яму па старасці вызначана пенсія 1200 рублёў у месяц. Ён мае сваю аўтамашыну «Масквіч», добрую кватэру.

1184 рублі пенсіі атрымлівае былы паравозны машыніст станцыі Гомель Павел Мельнікаў, амаль такая ж пенсія ў каваля Віцебскага завода «Камінтэрн» Міхаіла Суворава і многіх іншых.

Былыя рабочыя заводаў і фабрык, зараз пенсіянеры, не забываюць дарогу на завод. Іх прыветліва сустракаюць тут. Але не дзеля прагулкі прыходзяць старыя майстры свайй справы на завод — яны перадаюць свой вопыт, свае веды, якія заўсёды спатрэбяцца маладым рабочым.

ГР. СЕРГЕЕНКА

У Мінскім доме для старых.

Да ўвагі настаўнікаў

Як вядома, у мінулым годзе ў Супраслі адбыўся ў жніўні трохтыднёвы мастацкі курс для беларускіх настаўнікаў, якія займаюцца з вясковымі мастацкімі гурткамі.

Падобны курс адбудзецца і ў гэтым годзе. Прапанаваны час курса — ад 3 да 22 жніўня. Усіх настаўнікаў, якія жадаюць прыняць удзел у гэтым мастацкім курсе просім напісаць заяўку (прашэнне) да Галоўнага Праўлення БГКТ. Заяўку слаць па адрасу: Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa m. Białystok, ul. Warszawska 11.

Тэрмін дасылання заявак да 1 ліпеня г. г.

У гэтым курсе могуць прыняць удзел таксама і іншыя зацікаўленыя асобы, якія маюць закончаную сярэднюю адукацыю.

(ся)

На беларускую філалогію ЗНС

Усім зацікаўленым настаўнікам падаецца да ведама, што Міністэрства асветы прадоўжыла тэрмін набора на аддзяленне беларускай філалогіі ЗНС да дня 20 чэрвеня г. г. уключна.

Падрабязныя інфармацыі ў гэтай справе маюць інспектараты асветы ў Сямяцічах, Бельску, Гайнаўцы, Беластоку і Сакольцы.

(ся)

Пачалі разбіраць гранаты, бутэлькі, раскладваць па кішэнях. Я выняў з рэчавага мяшка абкручанае ў паперу кансерваванае мяса і перадаў яго Фаме Філімонычу.

— Не падвядзе? — спытаў ён.

— Цяпер позна сумнявацца.

Фама Філімоныч пайшоў наперад па вузкай, ледзь прыкметнай сцежцы, а мы рушылі следам. Сцежка прывяла нас да гасцінца, да таго месца, адкуль пачыналася дарога да доследнай станцыі.

Некалькі партызан засталіся на дарозе і пачалі рыхтаваць ямкі для мін.

Неўзабаве Фама Філімоныч затрымаўся, шапнуў мне на вуха.

— Далей нельга, сабакі пачуюць, — і сам пайшоў наперад.

У чуйнай начной цішы хутка загубіліся яго асцярожныя крокі.

— Хальт! — раптам раздаўся спалоханы вокліч, і пачулася шчоўканне затвора.

— Гэта я, Фама, — сказаў стары. — Пускай хутчэй, там гаспадар едзе.

— О, гут, гут!

І зноў ціха. Потым глухі ўдар.

Я ў сабе лічыў секунды, каб суняць хваляванне: пяць... шэсць... дзесяць... дваццаць... трыццаць... Ні гука. Ледзь-ледзь шалясцелі лісты ад лёгкага подыху ветрыка. Секунды змяняліся ў мінуты, хваляванне ўзрастала. Шэсцьдзесят... восемдзесят... сто... сто дзесяць... Зараз там вырашаецца лёс нашай аперацыі і вырашае яго Філімоныч. Таня

стаяла каля мяне і ад нервовага ўзбуджэння моцна сціскала мне руку. Ды вось у другі раз скрыпнула брамка, і праз некалькі імгненняў у цемры абрысаваўся сілуэт Філімоныча.

— Як? — спытаў я адным губамі, калі ён падышоў да мяне.

— Уклаў абодвух! — з моцным хваляваннем у голасе сказаў Філімоныч. — Я іх забіў. Першы раз за сваё жыццё — ды адразу абодвух. Сабак накарміў... Хадземце.

Я рушыў наперад. За мной пацягнуліся партызаны.

Праз мінуту дарогу перагарадзіў высачэзны плот. Пайшлі ўздоўж яго. Фама Філімоныч прыгнуўся, прымусіў зрабіць тое ж самае Бярозкіна і паказаў уверх: тэлефонныя правады выходзілі пучком і расцягаліся на тры бакі. Імі павінны былі заняцца Бярозкін і адзін з партызан.

Пайшлі далей. Каля брамкі, пад грыбком, прываліўшыся спіной да плоту, у ненатуральнай позе сядзеў вартавы вонкавага паста. Ён быў ужо мёртвы.

Скрыпнула брамка, і мы ўвайшлі ў двор. Фама Філімоныч падштурхнуў мяне і паказаў рукою ў бок. Там нерухома ляжала велізарная аўчарка.

З акна дзяжурнага пакоя вузенькай палоскай прабівалася святло. Астатнія вокны былі цёмныя. Я хацеў знайсці труп другога вартавога, ды нідзе не мог убачыць яго.

Фама Філімоныч зразумеў, у чым справа, і моўчкі паказаў на калодзеж.

У след за намі ў двор увайшлі астатнія. Не чакаючы асобага загаду Бярозкін і партызан адразу павярнулі направа і зніклі пад навесам, дзе вырысоўваліся кантуры грузавых аўтамашын.

— Разводзь! — ціха сказаў я старому Кальчугіну і заняў сваю пазіцыю.

Фама Філімоныч пачаў разводзіць людзей па месцах.

На мой бок выходзіла тры акна. Расклаўшы каля сцяны дома падрыхтаваныя гранаты, я замёр, чакаючы сігнала да дзейнасці.

Прайшло некалькі пакутлівых секунд. Раптам раздаўся ціхі, але выразны свіст. І ў той жа час загрымеў выбух, за ім — другі, трэці. Выбухі ўстраснулі ўсё навокал, аглушаючы магутным рэхам лес.

Ляцелі рамы, шыбы, трэскі. Зверху нешта падала, прымушаючы згінацца і трымацца бліжэй сцяны.

Нарэшце сціхла. Ні стогну, ні крыку.

Партызаны кінуліся ў сярэдзіну пакояў, цягнучы адтуль зброю, абмундзіраванне, скрынкі з харчаваннем. Я ўключыў кішэнны ліхтарык і кінуўся ў кватэру Губарта. За мной пайшлі два партызаны. Сейф давялося падарваць гранатай. Усе паперы з сейфа і шуфлядаў пісьмовага стала пераезлі і ўлажылі ў мяшок. Некалькі звязак дакументаў, узятых з пакоя Пахітуна і з радыёстанцыі прынёс Лагачоў. Выбеглі на панадворак.

Я глянуў на гадзіннік, усяго толькі дванаццаць

(Працяг на стар. 4)

Танцы, песні, моладзь

Аблітая сонцам нядзеля 22 мая б. г. прайшла ў Бранску асабліва радасна. Павятовае Праўленне ССМ у Бельску - Падляшскім наладзіла тут вялікую ўрачыстасць

Спартыўная частка. Скачкі ў даўжыню выконвае Тадэуш Кленіцкі.

для моладзі і старэйшых з наваколля Бранска ў сувязі з праграмай святкавання тысячагоддзя Польскай дзяржавы.

Урачыстасць пачалася кароткімі прамовамі сакратара прапаганды Павятовага Камітэта ПАРП і старшыні Павятовага Праўлення ССМ.

Потым адбыліся спартыўныя спаборніцтвы. Найлепшыя спартсмены возьмуць удзел у павятовых Касцюшкаўскіх спартыўных спаборніцтвах, якія адбудуцца 19 чэрвеня ў Бельску.

Удзельнікі ўрачыстасці захапляліся песнямі і танцамі гурткоў мастацкай самадзейнасці. Між іншым выступіў беларускі хор з вёскі Шчыты. Беларускія песні і частушкі былі ўзнагароджаны прысутнымі доўга неўмаўкаючымі воплескамі.

Беларускі хор са Шчытоў даў пачатак добрай справе. Трэба каб іншыя беларускія калектывы мастацкай самадзейнасці паказалі свае дасягненні і ў польскім асяроддзі, і наадварот, польскія гурткі мастацкай самадзейнасці няхай часцей выступаюць у беларускім асяроддзі. Павятовае Праўленне ССМ у Бельску плануе гэткі абмен мастацкай самадзейнасці. Трэба пажадаць, каб планы гэтыя не засталіся толькі на паперы

В. Р.

Спявае салістка калектыва мандалiністаў з вёскі Пілікі — Галіна Фалькевіч, акампаніруе кіраўнік калектыва — Пятро Нявінскі.

Фота — **В. Рудчык**

Некалькі заўваг аб палітычнай падрыхтоўцы ў ЗМВ

Саюз сялянскай моладзі (ЗМВ) з першых дзён свайго існавання пачаў палітычную дзейнасць сярод сялянскай моладзі. У пачатковы перыяд не праводзілася тут курсаў у арганізаванай форме. У ЗМВ існавала перакананне, што ўведзеныя канкрэтныя курсы, не дапасаваныя да ўзроўню вясковай моладзі, прынясуць больш шкоды, чым карысці. У другім годзе дзейчасці ЗМВ былі ўведзены некаторыя арганізаваныя асветна - палітычныя формы працы. Восенню ў мінулым годзе ЗМВ прыступіў да арганізавання асветна - палітычных гурткоў. Гэткія гурткі заснаваны ў 154 ЗМВ-оўскіх арганізацыях. З назіранняў ідаць, што большасць гурткоў рэалізуе пастаўленую праграму заняткаў. Шырэйшая праца сярод членаў ЗМВ не толькі не адкінула іх ад арганізацыі, але яшчэ больш прыцягнула, прымусіла працаваць над сістэматычным вывучэннем актуальных пытанняў палітыкі нашай партыі і ўрада. Разгорнутая палітычная дзейнасць у асобных арганізацыях ЗМВ зрабіла іх актыўнымі ўдзельнікамі палітычнага жыцця. Праявілася вялікая палітычная свядомасць членаў ЗМВ. Аб гэтым сведчыць факт, што ў 1960 годзе ў Беластоцкім ваяводстве 251 член ЗМВ уступілі ў рады ПАРП і 43 — у ЗСЛ. Вялікую ролю ў паспяховай рэалізацыі задач адыграла праграма працы, дапасаваная да патрэб і зацікаўлення моладзі. У асветна - палітычную працу шырока ўключыліся настаўнікі, як выкладчыкі і прапагандысты культурнага жыцця сярод моладзі на вёсцы. Вялікую дапамогу ў правядзенні асветна - палітычных курсаў праявіў Кураторыум школьнай акругі ў Беластоку. Для пашырэння палітычнай працы сярод маладзёжнага актыву Беластоцкага ваяводства ЗМВ арганізаваў 7 клубаў актыву ў паветах і адзін пры ваяводскім праўленні ЗМВ. У занятках клубаў удзель-

(Працяг на стар. 5)

АГЛЯД у МІХАЛОВЕ

28 мая ў Павятовым Доме культуры ў Міхалове адбыўся агляд беларускіх мастацкіх гурткоў, арганізаваны інспектаратам асветы ў Беластоку і Галоўным Праўленнем нашага Таварыства.

Прынялі ў ім удзел мастацкі гурток з Пяньkoў пад кіраўніцтвам Ячкі Азяблы, гурток з Гарадка пад кіраўніцтвам Ніны Цыванюк, дзіцячы гурток з Гарадка пад кіраўніцтвам настаўніка Сцяпана Зенюка і гурток з Юшкавага Груда пад кіраўніцтвам настаўніцы Уладзіславы Бароўскай.

У праграме агляду — беларускія п'есы савецкіх аўтараў і харавыя выступленні.

З цікавай праграмай выступіў гурток юных дэкламатараў Міхалоўскай школы пад кіраўніцтвам настаўніцы Зосі Турцэвіч.

Першае месца здабыў Гарадок і атрымаў ва ўзнагароду гітару; другое месца — гурток з Пяньkoў, за што атрымаў узнагароду фотаапарат «Друг» і трэцяе месца заняў гурток з Юшкавага Груда, атрымаўшы як узнагароду альбомы беларускіх вышывак і дэкаратыйнага мастацтва.

Апрача рэчавых ўзнагарод і дыпломаў для гурткоў і іх кіраўнікоў, каля 20 артыстаў - аматараў атрымала беларускія кніжныя падарункі за добрую акторскую ігру, у тым ліку пяць іменных дыпломаў за выдатную аматарскую ігру на сцэне.

(ся)

Ініцыятыўнасць і тармажэнне

(Працяг са стар. 1)

кавалак добрай сенажаці, а дзяржава — добры сасновы лес.

Яшчэ перад вайной вейкаўцы вялі перагаворы з ляснымі ўладамі аб замене сваіх 80-ці гектараў, парослых лесам, на багнавы дзяржаўны лес. Але па прычыне нязгоды адносна вартасці да абмена не дайшло.

Староанні аб абмене былі ўзноўлены ў 1956 г. Сельскагаспадарчыя ўлады ў гэтым мерапрыемстве сялян бачылі добрую ініцыятыву, якая можа прынесці многа карысці для развіцця сельскай гаспадаркі некалькі блізляжачых вёсак. Але не спяшаліся, каб справу вырашыць па-гаспадарску. Праўда, вялі нейкі час перагаворы з праўленнем дзяржаўных лясоў беластоцкай акругі ў справе правядзення абмену, але без выніку. Толькі ў красавіку 1959 г. аддзел сельскай гаспадаркі ППРН у Беластоку разгледзеў справу абмену ўчасткаў.

Сцверджана было, што абмен правесці трэба, ды і неабходна, таму, што пры загаспадараванні з багнаў «атрымаюцца сенажаці, якія дадуць 6000 цэнтнераў сена» ў год.

Але лясныя ўлады пісьмова паведамлялі аддзел сельскай гаспадаркі, што вейкаўцы маюць дастатковую колькасць сенажацяў. Аддзел сельскай гаспадаркі часткова быў нават з гэтым згодны. Але не надоўга. Бо апошнім часам намаганнямі сельскагаспадарчага гуртка ў Вейках справа абмену ізноў стала актыўнай. Аказваецца аднак, што праўленне дзяржаўных лясоў у Беластоку мае магчымасць перадаць гэтыя 200 га багнаў у дзяржаўны фонд зямлі і на гэтае зрэшты згаджаецца. Трэба толькі, каб адносныя сельскагаспадарчыя ўлады пакіравалі справай, і то чым хутчэй, у карысць развіцця сельскай гаспадаркі вёскі Вейкі і аколіцы.

Зразумела, што загаспадараванне 200 га багнаў на сенажаці — справа нялёгкая, але, як гавораць члены сельгасгуртка ў Вейках, «мы не пашкадуем сваіх рук...». Яны цешацца, што галоўны адводны роў ужо ёсць (выкапаны ў 52 г.). Сельскагаспадарчы гурток існуе і ў Падазеранах. Члены яго таксама з ахвотай прыступяць да загаспадаравання багнаў на сенажаці. Земляробы ўсведамляюць сабе, што значнае павелічэнне кармавых рэсурсаў дазволіць ім праз некалькі год сур'ёзна наставіцца на развіццё жывёлагадоўлі. А гэтае павінна быць справай усіх.

М. КУРАШ

мінут прайшло з тых пор, як пачалася аперацыя. Добра.

У адным з дамоў успыхнуў бурлівы, асляпляючы белы агонь. Я выняў з кішэні бутэльку з запальнай сумессю, падбег да сярэдняга акна і кінуў яе ў цёмны праём. Чутна было як звякнула, разбіўшыся, бутэлька і адразу ў сярэдзіне дома разлілося асляпляючае святло.

Падбег Фама Філімоныч і пачаў нешта гаварыць. Словы старога заглушыў шум запушчанага матора. З-пад навеса выкацілася на двор вялікая грузавая машына.

— Вароты! Вароты! — патрабавальна крычаў Бярозкін, высоўваючыся з кабіны.

Я кінуўся да варот, за мной — усе астатнія. Ды вароты аказаліся замкнутымі, на іх вісеў велізарны замок. Уваходзячы праз брамку, мы не звярнулі на гэта ўвагі.

Машына затрымалася.

—У чым справа? — спытаў Бярозкін.

— Замок — адказалі яму.

— Скажы, якая поскудзь — нерваваўся Філімоныч, дзёргаючы замок абодвума рукамі.

Падбег партызан з цяжкай аўтамабільнай рэсорай у руках, размахнуўся, ударыў па замку, і той адляцеў у бок.

— Дзе радыёстанцыя? — спытаў я, успомніўшы, што засталася яшчэ бутэлька з запальнай вадкасцю.

— Пойдзем! — Філімоныч пацягнуў мяне за руку і мы пабеглі за вугал дома. — Сюды, — сказаў

стары, паказваючы на акно, завешанае сіняй маскіровачнай паперай.

Я сарваў паперу і кінуў бутэльку ў пакой.

— Цяпер у машыну.

Агонь абняў ужо абодва будынкі. У двары было светла, як днём. Усе палезлі ў кузаў, ужо напоўнены рэчамі.

— Рушай! — сказаў я Бярозкіну.

Ён уключыў хуткасць і мы выехалі з двара.

У кабіне з Бярозкіным сядзеў Фама Філімоныч, добра ведаўшы дарогу, усе іншыя — у кузаве.

— Давай, Міша, хутчэй! — падганяла Бярозкіна Таня. — А то робіцца горача.

— Яшчэ рвацца што-небудзь пачне, — сказаў нехта.

Аглушаныя, усхваляваныя ад радасці, мы імчаліся па лесе. Пры ўездзе на гасцінец забралі партызан, якія ахоўвалі падыходы да асінага гнязда.

— Глядзіце што робіцца, — уцешыліся партызаны, паказваючы ў бок станцыі.

Там падымалася да неба вялікае, дрыжачае зарава.

— Гатова! Усе селі! — крыкнуў Лагачоў. — Поўны наперад!

— Ура! Шпар! Цісні дааткаазу! — з дзіцячым азартам крычалі хлопцы.

Бярозкін гнаў машыну па дарозе на вялікай хуткасці. Трымаючыся адзін за аднаго, мы сланяліся па ўсяму кузаву, ледзьве ўтрымліваліся, каб не выляцець.

Праехаўшы з паўкіламетра, машына стала. Вылезлі партызаны, забралі свае трафеі. Ім трэба было ісці ў бок, дзе яны пакінулі коней. Мы зноў рушылі.

— Усё роўна без нас не адляціце, — крычалі нам партызаны, — дагонім! Праводзіць прыедзем!..

Па гасцінцы праехалі кіламетраў сем хутка, а пасля павярнулі на зімнік, машына ціха папаўзла па мяккаму грунту, быццам наошчуп прабіраючыся ў цемры, і нарэшце затрымалася каля шырокай пратокі, на высокім крутым беразе. Далей на машыне ехаць не было магчымасці.

— Тут глыбока? — спытаў Бярозкін, вылазячы з кабіны.

— Даволі будзе, — адказаў Фама Філімоныч.

— Значыць, можна пхаць?

— Можна.

Усе саскочылі на зямлю, вынялі мяшок з паперамі і налеглі на кузаў.

— Раз, два — узялі! — скамандаваў Кульчугін.

Машына падалася ўперад, да абрыва, на секунду павісла пярэднімі калёсамі ў паветры і ўпала ў пратоку.

Як з фантанна паляцелі пырскі, і машына схавалася пад вадой.

— Ну, няма чаго марнаваць часу, пайшлі, — запрапанаваў Філімоныч.

Абмінуўшы пратоку, мы ўглыбіліся ў асвечаны позним месяцам глухі лес.

(Працяг будзе)

„Інструменты — прычынай крызісу”

Вясной мінулага года ў Дубічах Царкоўных арганізаваўся гурток Саюза сялянскай моладзі (ЗМВ). На агульным сходзе было выбрана праўленне гуртка і раздадзены членскія білеты. Гурток налічваў каля 20-ці членаў.

На арганізацыйным сходзе былі пастаўлены пад дыскусію многія справы. Разважыўшы іх, сход закончыўся. Усе разышліся па хатах. З таго часу гурток ЗМВ пачаў умацоўвацца. Члены гуртка пад кіраўніцтвам настаўніка Міхася Майстровіча пачалі вывучваць п'есы, якія пасля ставілі перад гледачамі сваёй вёскі. Пастаноўка прыпала людзям да густу. Такім чынам адно з заданняў было выканана. Але незадоўга старшыня гуртка пераехаў на Заходнія Землі. Яго намеснік пераняў спіс членаў і напісаў ліст у павятовае праўленне ЗМВ у Гайнаўцы з просьбай аб правядзенні дадатковых выбараў і наладжанні працы гуртка. На ліст ніхто не адказаў. Новы старшыня вырашыў сам скінуць усе цяжкасці, якія наваліліся на гурток. Выйсці з гэтага крызісу не было лёгка. Але сяк-так наладзіў працу. Гэта ўжо быў вялікі крок наперад.

Пасля таго праца рушыла хуткім тэмпам. Праз нейкі час аказалася, што гурток ЗМВ з Дубіч - Царкоўных заваяваў пяршынства ў павеце. Гэта было ледзь не свята для ўсіх членаў і старшыні. Бо як сабе не лічыце, з апошняга на першы план — гэта не абы што. А калі яшчэ старшыня аб'явіў, што павятовае праўленне ЗМВ узнагародзіла гурток музычнымі інструментамі — 1 акардэон, гітара і дзве балалайкі — радасці не было канца. Адзін кажа: «Я вазьму акардэон, бо ў мяне найбольш музычных здольнасцей», а другі кажа: «Не, я вазьму». Знайшоўся яшчэ і трэці аматар. Хто ведае да чаго дайшло б, каб не тое, што акардэон быў яшчэ дзесьці ў Гайнаўцы ў праўленні.

Але нядоўга яны цешыліся. Неўзабаве прыйшло паведамленне, каб гурток прыслаў кагосьці па інструменты. Вырваўся ехаць ранейшы, першы старшыня (які ўжо быў дома). І вось ён паехаў. Прывёз жаданыя інструменты і... павесіў у сябе на сцяне. Час ад часу заходзіў туды старшыня гуртка і вучыліся абодва іграць на акардэоне. Гітара і дзве балалайкі віселі спакойна далей. Ніхто да іх не меў доступу. Пачаткова моладзь звярнулася, каб аддаў інструменты да агульнага карыстання, але нічога не атрымалася. Былы старшыня растлумачыў, што інструменты аддаены яму ў рукі і ён адказны за іх лёс. Ну што ж, калі так, дык нічога не зробіш. Пасля таго 5 асоб сабралі свае членскія білеты і занеслі старшыні. Аддаючы сказалі:

— Калі мы не маем права да інструментаў і наогул сядзім бяздзейна, значыцца мы з'яўляемся непатрэбнымі. Тады навошта маем сядзець у гуртку? Няхай сабе іншыя застаюцца, мы — выходзім. Аддалі білеты і вышлі.

У той самы дзень яны напісалі ліст у павятовае праўленне, каб хто-небудзь прыехаў і разабраўся на месцы. Праз тыдзень прыехалі два актывісты і зрабілі сход. На сходзе паведамілі, што ўсе інструменты будуць перанесены ў школу, пад апеку кіраўніка, і ў школе, вечарамі, кожны з членаў гуртка зможа паіграць на чым захоча. Усе былі згодны. Згадзіўся і сам старшыня. Невядома было, што скажа на гэта той, у каго былі інструменты, так як не было яго на сходзе.

Актывісты з праўлення паехалі, і нават не заглянулі, як выглядаюць гэтыя інструменты. Мабыць былі ўпэўнены, што «музыкант» сам іх прынясе ў школу. Але той і не думаў аддаваць. Некалькі месяцаў трымаў яшчэ ў сябе.

Урэшце, аднойчы прыехалі чатыры прадстаўнікі з праўлення аўтамабілем і забралі няшчасныя інструменты ў Гайнаўку. Усе ўздыхнулі з палёгкай. Але справы ў гуртку ніяк не наладжваліся. Ізноў з першага месца, якое заваявалі мы сваёй працай, адыйшлі на апошняе. Тыя, якія выйшлі з арганізацыі і аддалі членскія білеты, сказалі: «Ужо мы нідзе не палезем першымі».

Можа гэта і правільна.

М. ПАНФІЛЮК

Дубічы Царкоўныя

Лясная вёска

Навасёлкі належаць да адной з такіх вёсак у Беластоцкім павеце, у якой усе яе жыхары беларусы. Вёска гэта, расположаная ў лесе, мае багатыя рэвалюцыйныя традыцыі. Шмат жыхароў Навасёлак было членамі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі. Сакратаром ячэйкі КПЗБ быў Ёзік Бурса. Цяпер ён з'яўляецца солтысам.

Падчас лясной забастоўкі ў канцы 1933 года і на пачатку 1934 года лясныя рабочыя з Навасёлак вялі барацьбу з штрэйкбрэхерамі, удзельнічалі ў дэманстрацыях, разганялі ў перацёсах «Стшэльцаў», якія ў час забастоўкі давозілі лес на Валілаўскую лесапілку. У Навасёлках быў аддзел прафесіянальнага саюза работнікаў драўлянай прамысловасці. Сакратаром гэтага аддзела быў Пётр Базылюк. За тое, што ён сваё становішча выкарыстоўваў для актыўнай дапамогі бастуючым, санацыйныя ўлады пасадзілі яго ў турму.

Навасёлкі маюць багатую традыцыю ў арганізаванні мастацкай самадзейнасці. Жыве яшчэ шмат удзельнікаў самадзейнасці, якія за часы санацыйнай улады прапагандавалі беларускае мастацкае слова. Да іх належаць Ёзік Бурса, Пётр Базылюк, Аляксандра Грыцук, Якуб Базылюк, Мікола Казлоўскі і інш.

У Ёзіка Юроўца ў старой хаце адбываліся мастацкія выступленні драмкалектыва. У іх рэпертуары былі наступныя п'есы: «Дзядзька Якуб», «Страхі жыцця», «Збянтэжаны Саўка», «Мікітаў лапаць», «Пярэстая красуля» і іншыя п'есы.

Самадзейнікі з Навасёлак выязджалі ў суседнія вёскі і іх выступленні карысталіся вялікім поспехам.

А як цяпер там з гэтай справай? Мастацкая самадзейнасць толькі зараз пачынае новую сваю гісторыю. Нядаўна мастацкай самадзейнасцю зацікавіўся кіраўнік школы ў Залуках Люцыян Нятупскі. Пры яго дапамозе выявілася шмат таленавітых самадзейнікаў. Аказалася, што ёсць таксама здольныя маладзёжныя арганізатары. Да іх перш за ўсё трэба залічыць старшыню гуртка ССМ Ніну Бурсу і Сяргея Базылюка, які з'яўляецца вельмі добрым самадзейным артыстам. Гэта выявілася ў п'есе пад загалоўкам «Вянкі». Многа здольнасці выявілі аматары, выконваючы ролі і ў п'есе «Кактусік».

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Некалькі заўваг аб палітычнай падрыхтоўцы ў ЗМВ

(Працяг са стар. 4)

нічаюць перадавыя дзеячы з моладзі і працоўнай інтэлігенцыі горада і вёскі. Вялікая колькасць членаў ЗМВ удзельнічае ў курсах, арганізаваных пярвічнай партыйнай арганізацыяй (ПОП) і ЗСЛ. Практыка паказвае, што шырока разгорнутая палітычная падрыхтоўка дае магчымасць свядома без сумненняў уступаць моладзі ў рады партыі, дае партыі добра палітычна падрыхтаваных кандыдатаў.

У гэтым годзе маем намер арганізаваць яшчэ больш асветна - палітычных курсаў. Вялікія надзеі пакладаем на настаўнікаў. Спадзяемся, што і ў гэтым годзе яны дапамогуць нам у гэтай справе. Для найлепшых выкладчыкаў ВП ЗМВ арганізуе на месяц жнівень лагер адпачынку на 130 асоб у Сопаце. Удзельнікі лагеру атрымаюць адначасова падрыхтоўку да вядзення асветна - палітычных заняткаў у паасобных арганізацыях ЗМВ

ЭДУАРД ВАЛЯНОЎСКІ

ВП ЗМВ у Беластоку.

Лёгкі хлеб

Грынеўскі ўздыхнуў з палёгкай: «Ну, кончыў на сёння, змарыўся, хай яго ліха, горш як малоцячы».

Ён абышоў больш дзесятка сямей вёскі Бранішэва, сцягваючы нядоімкі падаткаў. Работа непрыемная. Наслухаешся, асабліва ад жанчын, такога, што аж вушы пухнуць. Цяпер ён ехаў веласіпедам побач з солтысам, які дапамагаў яму ў яго працы.

«Выпіць бы чацвяртушку пасля гэткай работы,» — думаў Грынеўскі. Але грошай у яго не было. Зарабляў ён не многа. У доме жонка і двое дзяцей. Ледзь да першага хапала. А ўсё ж яму прыходзілася неаднаразова вяртацца дамоў пад хмяльком.

— Ці што сталася? — спытаў солтыс, бачачы, што Грынеўскі спыніўся і злез з веласіпеду.

— Трэба праверыць, ці маюць дазвол на будову, — адказаў Грынеўскі, паказваючы на новапабудаваную хату Язэпа О.

«Чаго іх ліха прэ?» — занепакоіўся Язэп, бачачы франта з «тэчкай» разам з солтысам. Ён акуратна выконваў усе абавязкі ў адносінах да дзяржавы, жыў спакойна і не любіў мець дачыненне з уладамі.

— Будуеце хату? — спытаў урадавым тонам Грынеўскі.

— Будую, дзякаваць богу, — адказаў той, насцярожана прыглядаючыся да няпрошаных гасцей.

— А дазвол у вас ёсць?

— Не, яшчэ не атрымаў адказ на сваё прашэнне, а жыць няма дзе.

— Што ж, прыдзецца спісаць пратакол, — дзелавіта заявіў Грынеўскі.

Солтыс не быў пэўны, ці паборца падаткаў мае права мяшацца ў гэткія справы. Але пераважыла ўслужлівасць да прадстаўніка ўлады. Ён рашыў адыграць ролю пасрэдніка.

— Гарэлкі пляшка знойдзецца? — спытаў ён гаспадара, калі яны ўвайшлі ў памяшканне.

Гаспадар зразумеў намер солтыса і хутка на стале з'явілася гарэлка і закуска. Гаворка зышла на іншыя тэмы.

Перад адыходам солтыс наўмысля пакінуў іх адных.

— Дык як жа будзе? — спытаўся нерашуча Язэп. Грынеўскі выцягнуў руку і вымоўна паціраў вялікі палец аб указальны і сярэдні.

Язэп, доўга не чакаючы, даў яму сто злотых.

— Гэтым не адчэпішся, — адказаў Грынеўскі, хаваючы грошы.

Язэп, далажыў яшчэ пяцьсот злотых.

— Згода, — сказаў Грынеўскі.

Развітаўшыся з солтысам, ён ужо намерыўся ад'ехаць у Беласток. Але грошы ў гэты дзень самі яму лезлі ў рукі. Едучы каля будынкаў Паўла М., ён заўважыў новапастаўлены хлявок і павярнуў у двор.

— Да чаго гэта падобна, — павучаў ён Паўла, які заклапочана пераступаў з нагі на нагу. — Як вам улепяць са 3 тысячы штрафу, дык будзеце ведаць, як будавацца без дазволу. Паклічце зараз солтыса! — загадаў ён.

Калі гаспадар вярнуўся з солтысам, Грынеўскі сядзеў пры стале і крэмзаў нешта на аркушу паперы.

— Зараз скончу пратакол, — адказаў ён, не паднімаючы галавы на пытанне солтыса, навошта яго клікаў.

Солтыс ужо добра ведаў, чаго хоча паборца. Ён забраў ад яго паперу і, скамечыўшы яе, рашуча заявіў:

— Справу трэба вырашыць іншым спосабам.

— Дай яму ў лапу, — шапнуў ён гаспадару, а сам падышоў да акна, углядаўся на двор, як бы сапраўды штосьці цікавага заўважыў.

Павел падсунуў Грынеўскаму сто злотых, але той пагардліва адсунуў ад сябе банкнот. Заклапочаны гэтым, ён падышоў да солтыса, але той толькі вымоўна падмігнуў яму.

— Ну, трэба ісці, — сказаў устаючы паборца. — А кару прыдзецца ўсё ж - такі заплаціць.

Павел хутка вышаў у суседні пакой і, пазычыўшы ад маткі 500 зл., дагнаў Грынеўскага на панадворку.

— Ну, хай ужо і так будзе, — згадзіўся ласкава Грынеўскі, хаваючы грошы ў кішэню.

На два гады турмы прыгаварыў Ваяводскі суд у Беластоку Грынеўскага за гэты лёгкі заробак. Солтыс, які і на судзе горача адстойваў Грынеўскага, дастаў за патуранне хабарніцтва год турмы.

САВА

Грэкі і украінцы хутка знайшлі супольную мову. (З канцэрту мастацкай самадзейнасці нацыянальных меншасцей. Варшава, Тэатр нарадовы. Май 1960 г.).

фота — Віктар Рудчык

Бальзам Шастакоўскага

У ТРАПІЧНЫХ ЛЯСАХ АМЕРЫКІ

У лясах экватарыяльнай Амерыкі расце дрэва міраксілон. Яно не большае ад нашай яблыні. У сакавіку, калі трапічныя ліўні змяняюцца сухой пагодай, на ствале міраксілона выступае цёмначырвоная смала. Яна мае араматны пах, які прыпамінае пах ванілі, і востры, гаркаваты смак. Карэнныя жыхары Амерыкі, ін-

Індзейцы даўным даўно ведалі аб цудоўных лячэбных якасцях смалы міраксілона.

дзейцы, даўно выкарыстоўвалі гэтую смалу для лячэння ран і змяіных укусаў.

Калі ў пачатку XVI ст. Калумб адкрыў дарогу ў Амерыку, іспанцы пачалі вывозіць стуль велізарныя скарбы, між іншым і лячэбную смалу, якую атрымлівалі ад індзейцаў. Так як вывозілі яе праз гавані Перу, то

Лячэнне вінілінам гнойных ран у сабак дало выдатныя вынікі.

смала атрымала назву «перуанскага бальзама».

Новае цудоўнае лякарства хутка распаўсюдзілася па Еўропе.

Вось што пісаў у 1788 годзе Амбодзік — рускі аўтар аб перуанскім бальзаме: «Лечыць гнідасць, узмацняе ўнутранасці, лечыць прастуду», памагае «пры ўнутраных ранах, пры коліках, ад крывавага паносу». Бальзам рэкамендаваўся прыкладаць да ран ад укусаў ядавітых змей і бешаных сабак.

Амбодзік расказвае ў сваёй кнізе, што бальзам вядомы і звярам трапічных лясоў Амерыкі: «Будучь пакусанымі ядавітымі змеямі, яны стрымгалоў бягуць да бальзамачоснага дрэва, перагрызаюць зубамі яго кару, падстаўляюць свае раны пад дзіркі і так упускаюць бальзам у раны».

Прайшло многа год, пакуль бальзам знайшоў прымяненне ў еўрапейскай медыцыне. Але ўвесь час ён быў найлепшым сродкам для лячэння ран. Аднак вялікі кошт і цяжкасць імпарта абмяжоўвалі прымяненне гэтага каштоўнага лякарства.

ВІНІЛІН

У гады Вялікай Айчыннай вайны запатрабаванне на лякарствы, асабліва на такія, якія хутка і добра гаілі б раны, узрасла непамерна. Перуанскага бальзаму ў дастатковай колькасці атрымаць было немагчыма. Таму савецкія вучоныя - хімікі дайшлі да вываду, што трэба думаць над стварэннем новага лякарства — паўнацэннага заменніка перуанскага бальзама. За рашэнне гэтай задачы ўзяўся доктар хімічных навук Міхаіл Шастакоўскі.

Доследы вяліся тры гады. За гэты час выпрабавана многа спіртаў і эфіраў. У 1942 годзе, нарэшце, Шастакоўскаму ўдалося знайсці эфір, які пры палімерызацыі даваў смалу, вельмі падобную на перуанскі бальзам. Шастакоўскі назваў гэтую смалу вінілінам.

Якасці вініліна былі такія ж, як і перуанскага бальзама.

УСЁ ЛЕЧЫЦЬ

Першымі істотамі, на якіх быў выпрабаваны вінілін, былі сабакі з

Дзякуючы бальзаму Шастакоўскага можна лячыць нягойныя раны.

гнойнымі ранамі. Лячэнне дало выдатныя вынікі. Затым вінілін быў выпрабаваны ў некаторых шпіталях. І тут вынікі былі цудоўныя.

Аказалася, што бальзам Шастакоўскага затрымлівае рост мікробаў, якія выклікаюць гнаенне ран. Пры тым ён узмацняе рост і размнажэнне жывых клетак арганізма.

Бальзам Шастакоўскага не толькі паўнацэнны ў якасці перуанскага бальзама, але і перавышае яго здольнасцю забіваць мікробы. Вінілін зусім не шкодны для арганізма, у той час, калі перуанскі бальзам пры лячэнні шкодзіць на ныркі.

Бальзам Шастакоўскага лечыць раны страўніка і 12-перснай кішкі. Ды ўвогуле, бальзам гэты знаходзіць штораз шырэйшае прымяненне ў медыцыне пры розных хваробах. Ён усё больш становіцца ўніверсальным лякарствам.

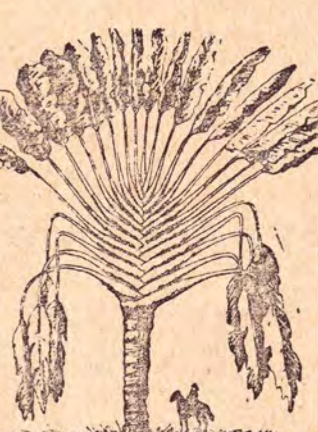
Дрэва падарожнікаў

Дрэва падарожнікаў, або, як яго яшчэ называюць, равенола, належыць да сямейства бананавых і расце толькі на двух паўднёвых астравах — Мадагаскары і Рэюн'ёне.

Лісцем гэтага дзіўнага дрэва мясцовыя жыхары накрываюць дахі сваіх дамоў, шыюць з іх вопратку, вырабляюць пасуду.

У лісцях равенолы накопліваецца прыдатная для піцця вада. Для чалавека, які падарожнічае пад пякучым сонцам тропікаў, бывае выратавальнай нават кропля вады. Адсюль паходзіць і назва расліны — дрэва падарожнікаў.

Плады равенолы па форме нагадваюць агуркі і прыдатныя да ежы.

ЧАРЛІ ЧАПЛІН

Вялікі і слаўны Чарлі Чаплін жыве ў цудоўнай вілле ў Швейцарыі над Жэнеўскім возерам. Мае 71 год, жонка — 35. З імі разам жывуць іх сямёра дзяцей.

Што гаворыць аб Чарлі яго жонка — актрыса Оона. «Я ўбачыла яго, калі мела 16 год... мы пражылі разам 17 год, у гэтым часе толькі 5 дзён не былі разам. Былі гэта шчаслівыя гады... Чарлі не толькі геній на экране, ён геній і ў штодзённым жыцці, хоць, як кожны, мае свае добрыя і дрэнныя рысы характару. Вядомы тым, што не любіць выдаваць непатрэбна ані феніга. Аднак ён не скупы. У сваіх маладых гадах добра пераканаўся, што такое бяда, таму ўмее цяпер шанаваць грошы. Страшэнна, напрыклад, злуе, калі ў пустым пакоі грае радыё. Ведаем гэтую яго слабасць, таму пазбягаем такіх сітуацый.

Бываюць між намі маленькія непаразуменні... На другі дзень Чарлі бывае выразна раскаяны, дае мне падарункі, гаворыць кампламенты...

На здымку: Чарлі Чаплін з жонкай і дзецьмі.

МОДНЫЯ прычоскі і... прыгожыя

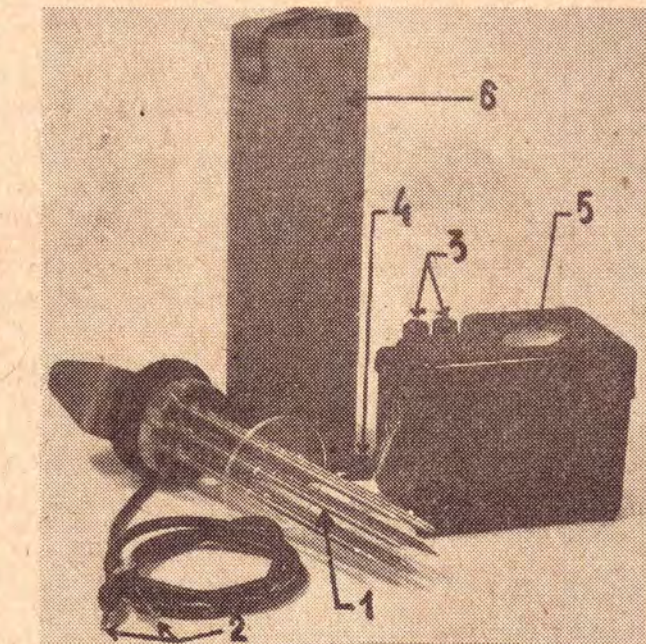

Збожжа сухое ці не? Як даведацца?

Пры дзяржаўных пастаўках, продажу і ў зернесховішчах неабходна ведаць: збожжа сухое, ці не. Інакш гаворачы, трэба акрэсліць працэнт вільготнасці збожжа.

У нашых умовах (нп. у магазінах ГС) робіцца гэта «на вока», або «пры дапамозе рукі». Гэткі метад вельмі прымітыўны. Таму надта часта сляпне наракаюць на ашуканства прыёмшчыкаў збожжа.

У гэтых выпадках найлепш карыстацца спецыяльным вымяральным апаратам, які бачыце на здымку. Каб акрэсліць працэнт вільготнасці збожжа, электроды (1) трэба ўсунуць аж да ручкі ў мяшок са збожжам, потым канцы провада (2) падключыць да зажымаў (3) апарата, і хутка пакручваючы ручкай (4), адчытаць на паказніку (5) працэнт вільготнасці: Калі збожжа ляжыць ссыпанае на складах, вымярэнне праводзіцца таксама.

Пры дапамозе гэтага апарата можна праверыць вільготнасць жыта, пшаніцы, ячменя і аўса.

Для зацікаўленых падаем, што гэтыя апараты прадукуюцца ў Польшчы на заводзе электрычных вымяральных прылад «А- 3» у Варшаве. Купіць іх можна ў электрычных магазінах, або непасрэдна на заводзе. Адрас завода:

ZWPP — A3. Dział Zbytu, Warszawa — Włochy ul. Dzierżyńskiego 8/10. Techniczna nazwa miernika: Induktorowy miernik wilgotności zboża, typ IMW

В. Р

Хатняя жывёла

Гэты здымак зроблены ў Петрапаўлаўску - Камчацкім. Мядзведзь жыве ў 70-гадовай Праскоўі Астаф'евай ужо два гады.

Дрэва — спрут

Гэтае дрэва расце на скалістым беразе ў Алупцы (Крым). Звісаючыя яго корні нагадваюць марское страшыдла — спрута.

Парады для гаспадынь.

ЯК ШТО?

Цырата захоўвае доўга бляск, калі яе адразу пасля пакупкі злёгку памыць халодным малаком і насуха працерці мяккай анучай.

Пры чысціны рыбы многа клопатаў прыносіць луска, якая дрэнна сыходзіць і адскаквае ва ўсе бакі. Калі перад чысткай рыбу акунуць у гарачую ваду, луска сыходзіць лёгка.

Нарэзачая цыбуля пры абсмажванні не так хутка падгарае, а становіцца залацістa - жоўтай, калі яе перад смажаннем абваляць у муцэ.

ПОСПЕХАЎ у працы

Палічна расцягнулася доўгім крывым пасам сярод шумлівага лесу і зялёных палёў. Ёсць таксама шмат моладзі.

Некалькі разоў прыйшлося мне пабываць у гэтай маляўнічай вёсачцы. Сустракаў там заўсёды вясёлых юнакоў, прыгожых дзяўчат, якім слова «культура» не толькі было не чужым, а наадварот — дарагім і блізкім. Моладзь не раз думала аб стварэнні калектыва, але гэтыя думкі заўсёды недзе прападалі. І толькі некалькі тыдняў назад справа калектыва ўзяла іншы напрамак. Моладзь пры дапамозе Васіля Дзуна — члена Праўлення БГКТ у Гайнаўцы — арганізавала гурток БГКТ, які адразу ўзяўся за працу. Члены БГКТ разам з добраахвотнай пажарнай камандай пачалі «круціць» культурна - асветную работу. Вынікі гэтай працы можна было ўжо пабачыць за месяц часу.

8 мая г. г. жыхары Палічна і навакольных вёсак маглі пабачыць ў выкананні мясцовага калектыва 4-охактавую п'есу літоўскага пісьменніка «Спяваюць пеўні» (на польскай мове). Пачатак быў добры. Пастаноўка ўсім спадабалася, а доўгія бурныя апладысменты дадалі яшчэ большай ахвоты маладым артыстам.

Кіраўніком калектыва з'яўляецца Іван Петручук.

Калі пішу аб калектыве з Палічны, не магу забыць настаўнікаў. Яны таксама не адзін вечар сядзелі ў школьнай зале да позніх гадзін, і нават з'яўляюцца членамі калектыва. Кіраўнік школы сябра Антоні Леўша, Насця Сіліванюк, Анна Чыквін і Ліда Лапінская зрабілі вельмі многа.

Яшчэ некалькі слоў аб выканаўцах паасобных ролей. На доўга застануцца ў памяці гледачоў вобразы вясковага бедняка Лабуціса (В. Ігнацюк), яго сына Антанукаса (П. Ігнацюк), старой наследніцы Рукенс (Надзя Гопш) і яе сына Павілтаса (М. Сцепанюк).

Добра таксама ігралі свае ролі Мікола Петручук, Мікола Дудар, Ніна Смолюк, Вера Раманюк, Сцяпан Гарасімюк і Пятро Пятручук.

Трэба на заканчэнне дадаць, што ахвоты да працы моладзі з Палічны хапае. У бліжэйшы час калектыў гэты наведае Плянту, Арэшкава і другія вёскі. «Што ж, — гавораць удзельнікі, — трэба працаваць». Няхай працу ацэняць гледачы, сяляне навакольных вёсак».

Моладзь пры дапамозе бацькоў будзе грамадскім чынам будаваць святліцу. Матэрыялы ўжо ёсць, толькі яшчэ некалькі фармальнасцей і пойдзе работа.

Выдатных поспехаў ў працы жадаем Вам, сябры. Думаю, што не раз яшчэ сустрэнемся з Вамі на старонках «Нівы».

МАЦЕЙКА.

Закладка бруку

Вельмі дрэнна, калі вуліцы вёскі не брукаваныя. У Тапарах, Гайнаўскі павет, па ініцыятыве жыхароў, нядаўна пачалася закладка бруку. Жыхары вёскі грамадскім чынам звозілі каменне на брук і ўжо зроблена больш чым 300 метраў дарогі.

У Рудутах таксама закладаецца брук на вуліцы вёскі.

М. П.

Дарагая „Ніва"

Я хачу напісаць аб нашым пісьманосцы Уладзіміру Субеце. Усе жыхары нашай і суседніх вёсак ім вельмі задаволены. Ніколі яшчэ ні адна газета не прапала, заўсёды даручана ў тэрмін. Кожны жыхар нашай вёскі з ахвотай выпісвае газеты і часопісы. Калі ў час падпіскі ў каго-небудзь няма грошай, пісьманосец закладае за яго свае, а праз некаторы час селянін зварочвае яму грошы з падзякай. Жадаем, каб усе так шчыра працавалі.

Пры магчымасці хачу падзякаваць начальніку пошты Карповічу за чулыя адносіны да людзей, за бескарыслівую дапамогу.

ЖЭНЯ ГЛЭНБОЦКАЯ
Грыбаўшчына Старая

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok ul Warszawska 11. telefon 54-14

Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł.

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch" Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich tak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N B P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5.000 Białk N 3

Весткі з Дубіч - Царкоўных

Добрыя настаўнікі

У Дубічах - Царкоўных павагай жыхароў карыстаюцца настаўнікі школы Георгі Койла, Міхась Майстровіч, Трафім Панфілюк і Яніна Крукоўская.

Многа энергіі прыкладаюць настаўнікі, каб школьная моладзь была культурнай, ветлівай як у школе так і па-за школай. Асаблівым аўтарытэтам карыстаецца ўсімі паважаны стары настаўнік Трафім Панфілюк, які ўжо 30 год вучыць дзяцей у сваёй роднай вёсцы. Жыхары вёскі жадаюць яму доўгіх год жыцця і добрага здароўя.

ВАЛОДЗЯ ТАМАШУК
Дубічы - Царкоўныя

Добрая памятка

У вёсцы Дубічы - Царкоўныя існуе школа. Пабудавана яна вельмі даўно. Хадзілі ў яе яшчэ жыхары нашай і навакольных вёсак, якія маюць ужо больш 70 год. Тады яшчэ пасадзілі яны каля 10 ёлак. Цяпер яны вялікія, найбольшыя ў вёсцы. Гэтым прыкладам пайшлі цяпер вучні нашай школы. На Тысячагоддзе пасадзілі яны некалькі таполяў і залажылі гадавальнік маладых дрэўцаў. Ён налічвае 300 штук. Напэўна, гэта будзе добрая памятка. Добра было б, каб і іншыя жыхары пасадзілі па некалькі дрэўцаў, каб у 70 год свайго жыцця, было прыемна ўспомніць, паглядзеўшы на ўласнаручна пасаджанае дрэва, аб гадах маладосці.

ЛЁНЯ ГРЫГАРУК
Дубічы - Царкоўныя

Клапатлівы старшыня

У 1954 годзе было выбрана новае праўленне прэзідыума ГРН у Дубічах - Царкоўных, старшынёй якога быў выбраны Аляксей Чыквін. Ён адразу ўзяўся за працу. Дзякуючы яго дзейнасці, наша вёска стала перадавой сярод усіх вёсак ГРН у выконванні гаспадарамі дзяржаўных паставак. Аляксей Чыквін заўсёды памятае аб тым, што народ надчас выбараў аказаў яму вялікі давер. Гэты давер ён стараецца апраўдаць.

М. П.

Вясной у вёсцы

Прыемна пасядзець на лаўцы ў праменнях веснавога сонейка. Яшчэ прыемней паслухаць цікавых казак, якіх так многа ведаюць нашыя бабкі.

На здымку: у вёсцы Баброўнікі, Беластоцкага павета.

Тэкст і фота: — вб.

Ці Ты ўжо падпісаўся на „Ніву" на III квартал?

У Сухінічах

6.V.60 г. на агульным сходзе ў прысутнасці сябр. Субеты, інструктара БГКТ на Сакольшчыне, быў створан гурток БГКТ у Сухінічах. Старшынёю гуртка выбраны А. Тур. Сакратаром К. Малішоўскі і скарбнікам Я. Цілюлька. У гурток уступіла многа членаў і амаль з кожным днём арганізацыя павялічваецца, прымаючы ў свае рады новых ахвотных.

УЛАДЗІМІР ЦІЛЮЛЬКА

Неабходна перасцерагчы няшчасны выпадак

Па шашы Бельск — Нарва ля прыпынку Трашчоткі ёсць мост. Невядома для якой мэты на адным баку маста прыбіты дзве дошкі даўжынёю прыблізна паўтара метра і каля 20 см шырыні. Гэтыя дошкі хутчэй за ўсё выконваюць ролю «пасткі» для матацыклістаў, у выніку чаго могуць быць і няшчасныя выпадкі. Ад імя ўсіх матацыклістаў хачу прасіць кіраўніцтва дарог у Бельску праз газету «Ніва» адарваць тыя нікому не патрэбныя дошкі. Злаецца, жыццё чалавека даражэй за дошку. А потым позна будзе дашуквацца прычыны няшчаснага выпадку, калі аднойчы нечакана кола матацыкла саслізне са злашчаснай дошкі і нарабіць калецтва.

АННА ФІЛІМОНЮК
Нарва

„Кузьма Чорны" у бібліятэках

Гэтымі днямі Галоўнае Праўленне нашага Таварыства супольна з Інспектаратам асветы ў Беластоку надрукавала на шапірографе «Літаратурны вечар, прысвечаны Кузьме Чорнаму». Тыраж выдання — 148 экземпляраў.

Аўтарам гэтага выдання з'яўляецца таленавітая асветніца Ліда Гурская, якая працуе інструктарам павятовай бібліятэкі ў Бельску.

Гэты «Літаратурны вечар»... з'яўляецца вельмі патрэбным дапаможнікам у працы вясковых беларускіх бібліятэкараў, якія імкнуцца пашыраць чытальніцтва роднай літаратуры. Трэба падкрэсліць, што апрацаваны ён на высокім кваліфікаваным узроўні.

Як мы даведваемся, у бліжэйшай будучыні выйдзе з друку падобны «Літаратурны вечар, прысвечаны Максіму Багдановічу» у апрацоўцы Ліды Гурскай.

Гэта дасць добры пачатак у асенне-зімовым сезоне культурна - асветнай працы ў вёсцы.

(ся)

Аўтары „Руні" сярод чытачоў

У суботу, 28 мая, у чытальні гарадскога аддзела нашага Таварыства ў Беластоку адбылася аўтарская сустрэча з удзелам паэтаў Алеся Барскага, Віктара Шведа, Васіля Кайкі і Янкі Анісэровіча. Чыталі яны свае новыя вершы.

Сустрэча карысталася значным зацікаўленнем.

(ся)

Дарагая рэдакцыя!

У газеце, якая была выдадзена 29 мая 1960 года, змяшчаецца карыкатура дырэктара Беларускага ліцэя ў Бельску. Мы, вучні гэтага Ліцэя пратэстуем супраць такой крытыкі.

Наш дырэктар не толькі марыць, але бярэ і чынны ўдзел у будове новай школы.

Мы думаем, што рэдакцыя газеты данага нумара дапусціла памылку і несправядліва памесціла карыкатуру нашага дырэктара на старонках «Нівы».

Просім выясніць гэтую справу ў «Ніве».

Вучні 10-га класа «Б»
(пяць подпісаў)

Дарагія вучні!

Вы дрэнна зразумелі малюнак, які мы змясцілі п. з. «У бельскім ліцэі». Гэта не карыкатура, а тым больш не крытыка вашага дырэктара, якога мы вельмі цэнім і паважаем, і які шмат сіл укладае ў пабудову новага будынка.

Надпіс «мары дырэктара» зусім не гаворыць аб тым, што дырэктар не прымае чыннага ўдзелу ў пабудове школы.

У гэтых жа «марах» ідзе гутарка аб тэрміновым выкананні будаўляных прац і калі ўжо гаварыць аб крытыцы, то яна накіравана супраць мясцовых улад, якім трэба больш паклапаціцца, каб будынак быў здадзены ў тэрміне. Такі быў сэнс нашай публікацыі. І толькі так яе трэба разумець.

Мова бацькоў

Ну і наслухаўся я, мілыя чытачы, мовы нашых бацькоў на трэцім З'ездзе БГКТ. Не паказваючы пальцам на дэлегатаў, можна сказаць, што любяць нашы людзі пагаварыць. Як выйдзе наш чалавек на трыбуну, акіне вокам масу людзей, якія збіраюцца яго слухаць, тады і калачом не выманіш аратара, пакуль ён увесь паток слоў не выльле.

Сяджу, значыцца я ў якасці звышштатнага госця, слухаю і чырванею.

Сорамна мне стала за нашых членаў таварыства, якія не спяшаюцца плаціць членскія ўзносы. Аказваецца, дзве трэція часткі на агульную колькасць нашых членаў не клапоцяцца за тэрміновае ўплачванне ўзносаў.

Зрэшты, не я адзін сароміўся. Партрэт Янкі Купалы, над прэзідыумам, зроблены па-мастацку з кавалачкаў дрэва, таксама чырванеў за нашых братоў, што не аддаюць узносаў. Адзін з аратараў сказаў, што ў вёсках для культработы цягавая сіла ёсць, а ўдару з цэнтра няма. Людзі добрыя, калі мы членскіх узносаў не плацім, то за якія сродкі ўдараць будуць?

Наш З'езд віталі ўсялякія дэлегацыі, але асаблівае ўражанне зрабіла дэлегацыя з бельскага ліцэя, якая мовай бацькоў за сэрца ўзяла прысутных. Пабійце мяне гарачымі варэнікамі, калі гэта няпраўда. Пасля былі прачытаны прывітальныя тэлеграмы, прысланыя ўсялякімі ўстановамі. Але раптам чытаюць тэлеграму з Казані. Аказваецца ў Казані жыве наш чытач, таварыш Новікаў, ён і вітае З'езд у Беластоку.

Эх! Не даў Бог свінні рог, а мне доўгіх рук. Абняў бы я чытача Новікава, ды сказаў: «Перадай, браток, прывітанні казанскім сябрам ад дзядзькі. У сувязі з гэтым варта было б у Казані чарку выпіць, а ў Беластоку закусіць».

Яшчэ скажу, дарагія чытачы, аб нашым магістры Мацею Канапацкім, якога ведаеце з беларускіх радыёперадач. Сябра Мацей, надзвычай добра выхаваны чалавек, перад кожным аратарам галаву схіляе ніжэй трыбуны, а руку з мікрафонам выцягвае і запісвае на магнітафоне мову бацькоў.

На З'ездзе, зразумела, абед быў з выпіўкай. Кожны выпіў па шклянцы кампоту. Праўда, кампот быў моцнаваты, але ў галаве нікому не закруцілася.

Адно толькі дрэнна, што змянілі на З'ездзе пастанову аб новых выбарах праўлення. Згодна з новай пастановай наступныя выбары адбудуцца праз тры гады. Па-мойму выбары праўлення можна праводзіць штомесяц. Самі падумайце — тры гады чакаць на наступны абед. За гэты час у многіх апетыт пагоршыцца.

Застаецца яшчэ падкрэсліць карысную дзейнасць «Бэтэскі». На З'ездзе быў павільён з вырабамі «Бэтэскі». Абслугоўвала надзвычай сімпатычная прадаўшчыца. Як я галаву не ламаў, не мог устанавіць ці яна, гэтая самая прадаўшчыца таксама з'яўляецца вырабам «Бэтэскі», ці мо' гэта фабрыкат іншага прадпрыемства.

І так ведаеце, гляджу на яе і думаю: на колькі таленавіты наш народ. Напрыклад: партрэт Янкі Купалы зроблены з розных кавалачкаў дрэва, а прадаўшчыца з аднаго кавалка. Ды яшчэ так зграбна, што дэлегаты глядзелі больш на яе, чым на партрэт пісьменніка.

Дзядзька Лявонь

У КЛОПАТАХ АБ КЛІЕНЦЕ.

Ужо хутка з'явіцца ў склепах водка адразу з закускай

«Karuzela»

Коля

Быў, ды сплыў ад нас Калютка,
Жыў у роскашы, рос хутка.
Коля меў бацькоў багатых,
Поле, лес навокал хаты
Гектараў дзесяткаў пару,
Ды садочку паўгектара.
Ядынак у бацькі, маці,
Коля быў «Калюткам» ў хаце.
— Еш, Калютка, еш ды пі...
Мо' не выспаўся — паспі.
Коля еў, піў, Коля спаў,
Не рабіў ніц, усё гуляў.
Сталі вусы высяваццa,
На дзяўчат пачаў ўглядацца.
Хутка Колю час жаніць,
Час работу ўмець рабіць.
Спрабаваў Коля араці,
Рэдліці, баранаваці.
— Баляць ногі, баляць рукі.
Нашто Колі гэта мука.
Пакасіў касою (трэба) —
Баліць спіна, баляць рэбры.
— А каціся каўбасою,
Гэты спорт дурны з касою.
Вазіць збожжа — та ж спякота,
Ладаваці — дык духота.
Малаціць? Той пыл глытаці!
— Нізашто. Няма ахвоты
У Колі да такой работы,
Налажыць на фуру гною,
У полі растрасці рукою,
Тожа цяжар і смурод. —
— Нос заткнеш, дык лезе ў рот.
Не, Калютцы не гадзіцца
З гноем на палях вазіцца.
Няма горш — капаці бульбу,
Гнуцца цэлы дзень, як кульба.
— Не работа — кара божа!
Коля так рабіць не можа.
І сказаў Калютка: — Тату,
Купі ў Беластоку хату.
Бацька — гаспадар багаты —
Купіў пляц, паставіў хату.
І пасаджаны садок
Коля пыльнуў ў Беласток.
У Беластоку наш Калютка
Спрытны, льслівы, памалютку
Авалодаў ролю нову,
Працу атрымаў бюрову,
Панам Мікалаем стаў,
Што хацеў, тое дастаў.
Бацька ж дома, можа з тугі,
Людзі кажуць, што з натугі,
Не мог есці, не мог піць
І адрокся ўрэшце жыць.
З таго часу яго поле
Не дажджэцца ніяк Колі.
Ляжыць сумна, цаліною,
Лесам парасло, травою.
А Калюта раз'язджае,
Ураджайнасць падымае,
Агітуе, будзіць ўздым,
Цапякае радам ўсім.
Ну й падумайце вы, браткі,
Вось пра гэткія парадкі.
Не адзін падобны Коля,
Не адно сумуе поле.

МІХАСЬ КРАСОЎСКІ
Малынка

НА СТАДЫЕНЕ

— Калі закончыўся матч, усе сталі выходзіць праз брамы са стадыёна, але нехта адзін наважыўся пералезці праз паркан.

— Ах ты, хуліган, — крычыць вартаўнік, ці ты не можаш выйсці той самай дарогай, якой увайшоў?

— Вось гэта я і раблю.

Андрэй Сідарук
Сакі

У судзе

Дзядзьку Івана прылапалі на тым, як ён даліваў вады да малака, якое прадаваў.

Суддзя: — Чаму вы, абвінавачаны, далівалі вады да малака і такое малако прадавалі?

Абвінавачаны: — Я не ліў, гэта карова хадзіла на дажджы і наскрозь прамокла.

Юрка Скепко
Альхоўка

НЕ СКАЖУ

Суддзя пытае абвінавачанага за крадзеж грошай з панцэрнай касы:

— Скажыце, як вы ўкралі грошы з панцэрнай касы?

Абвінавачаны маўчыць.

Суддзя паўтарае пытанне.

Абвінавачаны маўчыць. Потым азіраецца па прысутных і кажа:

— Высокі судзе, прашу выбачыць, я на гэтае пытанне не адкажу, гэта прафесіянальная таямніца, а ў зале поўна канкурэнтаў.

Мікола Беразавец
Бельск

РЫЖЫ І ЛЫСЫ

У вагоне едуць два пасажыры — адзін лысы, а другі рыжы.

— Скрыўдзіў цябе Бог, скрыўдзіў, нават валасоў не даў, — сказаў лысаму рыжы.

— Даваць то даваў, — адказаў лысы, — толькі рыжыя, дык я не хацеў браць

А. Сянкевіч
Беласток

ДАСЦІПНЫ ЯНКА

Настаўнік гаворыць Янку:

— Я табе растлумачыў уздзеянне цяпла і холаду. Пры высокай тэмпературы прадметы павялічваюцца, а пры нізкай — корчацца. Падай мне прыклады.

— Канікулы, — адказвае Янка.

— Чаму канікулы? — здзівіўся настаўнік.

— Летам доўгія, аж два месяцы, а зімою толькі два тыдні.

У. Палецкі
Гарбары

КУПІЎ

— Сцёпа, чый гэта ў цябе матацыкл?
— Мой.
— А дзе ты яго ўзяў?
— Купіў, — кажа Сцёпа.
— Не, мусіць ты ўкраў.
— Купіў за грошы.
— А дзе грошы ўзяў?
— Грошы то... украў.

Васіль Ігнацюк
Мякішы

І та бывае ў дамскай модзе,
Што гусь жыве з лісою ў згодзе

«Szpilki»